

کس تراں دی پارٹی؟

ہردیال بینس

اس ویلے سارے جہان نوں ایہ سدھانت سویکارن لئی مجبور
کیتا جا رہیا ہے کہ رنگھار ہونا لازمی ہے کیونکہ ایہدا
ہور کوئی بدل نہیں۔ آرتھک کھیتر وچ، کیہا جا رہیا ہے کہ
بے روزگاری اتے انشچتا دا کوئی بدل نہیں۔ سیاسی کھیتر
وچ، کیہا جا رہیا ہے کہ بہوگنتی چوٹکاراں دے اتے
مٹھی بھر سیاسی کلین ورگ دی حکومت دا ہور کوئی بدل نہیں۔
سماجی تے سہیاچارک کھیتر وچ، ایہ کیہا جا رہیا ہے کہ
روحانی تباہی اتے ہر قسم دی بے ہودگی دا کوئی بدل نہیں۔
لوکاں اتے قوماں دے آپسی رشتیاں دے کھیتر وچ، ایہ
کیہا جا رہیا ہے کہ نسل واد، لنگواد، فاشیواد اتے جنگ
دے بغیر ہور کوئی بدل نہیں۔ قدرتی و اتاورن بارے نظریعہ
ایہ ہے کہ بیمہاری کھپت اتے تباہی دا کوئی بدل نہیں۔
مکدی گل ایہ کہ سانوں ایہ سمجھاؤن دی کوشش کیتی جا
رہی ہے کہ کوئی بدل ہے ای نہیں۔ اس بہانے ہر اوہ چیز
واجب دسی جا رہی ہے جو کئی واجب نہیں کہی جا سکی۔
عراق دے خلاف طاقت ورتنا ایہدی اک مثال ہے۔ لوکاں
اتے قوماں وچکار متبہیداں دے حل لئی طاقت دی ورتوں
دی وار وار دھمکی دینا ایہدی اک ہور مثال ہے۔ کیہ

ایہدا کوئی بدل ہے؟ ہاں، بالکل، ایہ گل ٹھوک و جا کے کہی
 جا سکی ہے کہ منگھی تہذیب دا وکاس بدل لبہ لبہ
 کے ہی ہندا آیا ہے۔ ایہ کہڑا نظریعہ ہے کہ ادھوگتی دا
 بدل کوئی نہیں تے ہر چیز دا بدتر ہندے جانا ٹھیک ہے؟
 جہڑی دلیل سماج دی ترقی دا راہ بند کردی ہے اوہنوں
 ایہ قہقہے ٹھیک کس تراں کیہا جا سکدا ہے کہ ایہدا کوئی
 بدل ہی نہیں؟ شیپیشی (م-ل) دی ستھاپنا ۱۹۷۰ وچ لینن
 دی دتی گئی سیدھ انوسار راک نویں طرز دی پارٹی دے
 طور تے کیتی گئی سی۔ اس قسم دی پارٹی دے ورودھ وچ
 بڑے اعتراض وی اٹھائے گئے ہن پر فیر وی تمام دُنیا وچ
 ایہو جہیاں پارٹیاں دیاں صفیاں وچ انیکا اُچ کوئی دے
 دِماغاں والے ویکتی لڑدے آئے ہن۔ ہور ہر قسم دی پارٹی
 نوں ردّ کرن دے نال، جویں کہ ایس ویلے وِشال پیلانے
 تے کیتا جا رہیا ہے، کیہ اس قسم دی پارٹی دا وی
 کوئی بدل ہے؟ طاقت کون سانہی؟ اس گل اُتے لوک-چرچا
 چلاؤنا سمیں دی لوڑ ہے۔ اس ویلے کس قسم دی پارٹی دی
 ضرورت ہے، اس چرچا وچ ایہ مثلاً لازمی آئیگا کہ طاقت
 کون سنبھالیگا۔ سماج دے وکاس نال کئی خاص چیزاں فضول بن
 کے رہ جاندیاں ہن۔ سیاست دے کھیتر بارے کیہ ایہ کیہا
 جا سکدا ہے کہ پُرانی قسم دیاں پارٹیاں، جانی جس تراں
 دیاں پارٹیاں توں اسیں بھلی بھانت واقف ہاں، فضول بن کے

رہ گئیاں ہن؟ ایہو جہیاں پارٹیاں دی ہوند دا مقصد سیاسی
 طاقت ہتھیاؤنا ہے۔ کیہ سیاسی طاقت قابو کرنا ہی کیسے سیاسی
 پارٹی دا مکھ مقصد ہونا چاہیدا ہے؟ الیکشن گینیڈا (کنیڈین
 الیکشن کمیشن) اوس سیاسی پارٹی نوں مانتا نہیں دیندا جو
 چوٹاں وچ گھٹ توں گھٹ ۵۰ امیدوار کھڑے نہیں کردی۔
 کھندے ہن کہ ایہدی لوڑ ایہ ثبوت دین لئی ہے کہ کوئی
 پارٹی طاقت وچ آؤن دی کوشش سنجیدگی نال کر رہی ہے کہ
 نہیں۔ کیہ اک پارٹی نوں سیاسی پارٹی وجوں تسلیم کرن لئی
 ایہ ماپ-دند ورتنا چاہیدا ہے؟ ایہ عام ہی جائیاں جاندا
 ہے کہ چونکار سیاسی پرٹالی اتے سیاستدانان توں بڑے نہ خوش
 ہن۔ ووٹر کیہ چاہندے ہن؟ اک گل صاف ہے کہ چوٹاں
 دے بعد ووٹر آپ راج کرنا چاہندے ہن۔ ایہدا مطلب ایہ
 ہے کہ ووٹر یقینی بناؤنا چاہندے ہن کہ سارے ووٹراں
 نوں چُٹن اتے جُٹے جان دا حق ہووے تے سرکار دے
 اداریاں ولوں کیتے جان والے فیصلیاں اتے چونکار دا کنٹرول
 ہووے۔

پرتیندھ جمہوریت ہی کافی نہیں

۱۸۶۰ توں چلیا آؤندا تے وکسیا سیاسی سسٹم سیاسی پارٹیاں
 نوں شاسن دی پرکریا وچ اک فیصلہ کن ستھان دیندا ہے۔

موجودہ سسٹم اس تراں ہے کہ ساریاں سیاسی پارٹیاں اپنے
 سیاسی پروگرام پیش کرن آتے ووٹر اک مٹھے ہوئے سمیں
 لئی اوس پارٹی نوں چُن لین جو اوہ سمجھدے ہن کہ اوناں
 دی پرتیندھتا چنگی تراں کریگی۔ کینیڈا وچ ایہ سماں
 وڈھو وڈھ پنج سال دا ہے۔ جیکر ووٹر چُنی ہوئی پارٹی
 توں سنتشٹ نہیں تاں آوندیاں چوٹاں وچ کسے ہور پارٹی
 نوں چُن لین۔ لیکن، ووٹر اس پرئالی توں خوش نہیں ہن۔
 اوہ سدھے طور تے پیغام دے رہے ہن کہ آپنی پرتیندھتا
 اوہ آپ کرنی چاہندے ہن۔ اوہ چُنے ہوئے نمائندیاں تے
 ہن ہور اعتبار نہیں کر رہے۔ بیشک کیہا ایہ جاندا
 ہے کہ اوہ آپنی مرضی دے اُمیدوار نوں اپنا پرتیندھ چُن
 سکدے ہن پر ایہ اُمیدوار سیاسی پارٹیاں آپ چُن کے کھڑے
 کردیاں ہن۔ ۱۲۰ سالان توں ودھیرے سمیں توں وکست ہندی
 آ رہی پرتیندھ جمہوریت نوں چوٹکار اس ویلے رد کیوں
 کر رہے ہن؟ ایہدا کارن بالکل سپشٹ ہے۔ پرتیندھ
 جمہوریت ستھاپت کرن والے لوک جائداداں دے مالک لوک سن
 آتے اوناں نے قانون دا راج یقینی بناؤن لئی ایہدا
 گٹھن کیتا سی۔ اوناں نے اک دوسرے نوں (جائداد دے مالک
 نوں) برابر دے حق دتے، پرتیندھ چُن دے آتے پرتیندھ
 چُنے جان دے جو اک مٹھے ہوئے سمیں لئی راج کاج چلاؤن۔
 ایہو جہی جمہوریت تد تگ تاں چلدی رہی جد تگ بہوگنتی

لوکاں نوں ووٹ پاؤن دے حق نہیں سن۔ بہوگنتی لوکاں نوں
 صرف اک اُتپادک شکتی ہی سمجھیا گیا اَتے جہالت وچ
 رکھیا گیا۔ ایپر، سماج دا ہور وکاس ہویا اَتے ووٹ دا
 حق سارے لوکاں نے حاصل کر لیا۔ لیکن، سماج دی پرتیندھتا
 کون کریگا دے سوال دا فیصلہ ہالے وی اوہو ہی کردے ہن
 جو جائداداں دے مالک ہن۔ جماعتی وشیش-ہکاں والا تبکا چوٹاں
 دے نتیجے نوں اجے وی پرہاوت کردا ہے ہالاں کہ جس سُسائٹی
 دا پرتیندھ ایہ چُئے ہوئے نمائندے کردے دسے جاندے ہن
 اوہ ہن صرف جائداد والیاں دی ہی نہیں رہی۔ ہن سماج
 دا مُفاد جائداد والیاں دے مُفاد توں وڈا ہے۔ اس حقیقی
 وکاس دا عکس چوٹکاراں دی سوجھ وچ وی ملدا ہے اَتے
 چوٹکار ہن منگ کر رہے ہن کہ چون پرٹالی نوں تبدیل
 کیتا جائے۔

ایہدا جوائب کیہ جماعتی جمہوریت ہے؟

روس وچ آیا ۱۹۱۷ دا مہان اکتوبر انقلاب اک نویں
 قسم دی جمہوریت لیایا۔ اس جمہوریت نے حقیقی طور تے
 اعلان کیتا کہ ایہ مزدور جماعت اَتے ہور کرتیاں دے
 حق دی جمہوریت ہے۔ ایہ نے سیاسی پرٹالی دی وی اک
 نویں پریہاشا پیش کیتی۔ نویں پرٹالی نال مزدوراں اَتے

ہورنا دے چُنے جان لئی آتے آپو آپنے جماعتی ہت اگے
 کرن لئی راہ پدھرا ہویا۔ مزدور جماعت دی چیتنا آتے
 تنزیم نوں اک ہی سیاسی روپ مہیا کرن لئی اک ہی
 پارٹی ساہمئے آئی۔ مزدور جماعت دیاں ہور ساریاں تنزیمیں
 اس حاکم پارٹی دے متیہت سن۔ اس سیاسی پرئالی ہیٹھ چُنی
 گئی حکومت ودھانکاری ادارے دے متیہت سی۔ ودھانکاری ادارہ
 ہی سرب-اُچ سی۔ سماج دے سارے معاملے آتے سنویدھان دے
 سارے معاملے ایہ ادارہ ہی تے کردا سی۔ چوٹاں وقت سر
 ہوندیاں سن تے سارے چوٹکار اُمیدواراں نوں آپ سلیکٹ
 وی کردے سن تے چُندے وی سن۔ سوویت یونیئن وچ ایہ
 سسٹم ۷۰ سال تک چلدا رہیا۔ لیکن، اخیر وچ لوکاں دی
 اس سسٹم نال ودے پیمانے تے اسنتُشتی ہی ایہدے خاتمے
 دا کارن بنی۔ سوویت یونیئن آتے ہور مُلکاں دی مزدور
 جماعت آتے کامے لوکاں نے اس سسٹم نوں ردّ کیوں
 کیتا؟ اس سسٹم دا مکھ چُھن ایہ ہے کہ چوٹکار ہی قانون
 بناؤنگے۔ اس کم نوں یقینی بناؤن لئی کئی ودھیاں تے
 ینتر بنائے گئے آتے لاگو کیتے گئے۔ لیکن، انہاں نوں ہور
 اگے وکست نہیں کیتا گیا تے ایہ نہیں ہو سکیا کہ
 پارٹی، جو کہ اکو سیاسی شکتی سی، ساری سیاسی طاقت چوٹکاراں
 دے ہتھان وچ تبدیل کر دیوے۔ نتیجے دے طور تے، جس
 ویلے نکیتا خرُشچوو طاقت وچ آیا، اوہ آتے اوہدے پچھلگ

خُود پارٹی نوں ہی اک اجیہے اؤزار وِچ تبدیل کرن وِچ
 سِپہل ہو گئے جِہدا مقصد سٹیٹ نوں کنٹرول ہیٹھ رکھنا سی۔
 اوناں نے سیاسی پرنالی نوں صِرف اک ڈھکونسلا بنا کے
 رگھ دتا اے سیاسی پرنالی ایہ گل کہن لئی صِرف اک
 بہانہ بنا لیا گیا کہ سٹیٹ دی طاقت ہالے وی مزدور جماعت
 اے کرتی لوکاں دے ہتھ وِچ ہی سی۔ جائداد اے وشیش-حق
 فِر بہارو ہونا شروع ہو گئے اے چوٹکاراں دا اس جمہوریت
 توں بالکل وشواس اُٹھ گیا۔ کیہ اس ویلے جماعتی جمہوریت
 واپس لیا کے گل بن سکی ہے؟ اس سوال دا جواب ناہے
 وِچ ہے۔ کینیڈا دے چوٹکار ایہو جہی جمہوریت اے وشواس
 نہیں کردے تے اس ویلے ایہدی کوئی لوڑ وی نہیں۔ ایہو
 جہی جمہوریت نوں سنسار دے کیسے حصے وِچ لیاؤنا ایس
 ویلے اک پچھے نوں جان والی گل ہوویگی۔ اس ویلے چوٹکار
 آپ راج کرنا چاہندے ہن تے اس کم وِچ کیسے سیاسی
 پارٹی نوں وچولا نہیں بناؤنا چاہندے۔ لیکن، ایہ چیز حاصل
 کرن لئی چوٹکاراں نوں اک سیاسی پارٹی دی ضرور لوڑ ہے۔
 ایہو کیہو جہی پارٹی ہوویگی؟ کیہ ایہ پارٹی اک نویں
 طرز دی پارٹی ہوویگی جس قسم دی پارٹی دی وکالت اے
 ستھاپتی کدے لینن نے کیتی سی، تے جہڑی جماعتی جمہوریت
 نوں لے کے آئی سی؟ جاں فِر ایہ پارٹی اوس تراں دی
 پارٹی ہوویگی جس تراں دی لینن دے نقطہ چین ستھاپت کرنی

چاہندے سن؟ لگدا ایہ ہے کہ ایس ویلے لوڑ ایہو جہی
 پارٹی دی ہے جو سماج دی اس ویلے دی نوینیکرن دی لوڑ
 نوں پورا کر سکے۔ ایہو جہی پارٹی بیتے وقتاں دیاں گئیاں
 مٹھیاں سوچاں دے ادھار تے مضبوط نہیں ہو سکدی۔ ساریاں
 دھارناواں لازمی طور تے نویاں چاہیدیاں ہن جو سماج دے
 نوینیکرن دی موجودہ لوڑ نوں پورا کرن دے ادھار تے
 گھڑیاں گئیاں ہوں۔ سنسار دے وکھو وکھ ہسیاں وچ سیاسی
 پارٹیاں دی ہوند پچھلے دو سو سالوں توں ہے۔ انگلینڈ وچ
 لبرل پارٹی تے کنزروٹو پارٹی اٹھارویں صدی توں چلیاں آ
 رہیاں ہن۔ کینیڈا وچ سیاسی پارٹیاں انھیویں صدی وچ
 پیدا ہوئیاں۔ اس صدی وچ، ۱۹۶۰ وچ نیو ڈیموکریٹک
 پارٹی بنی۔ ایہ توں پہلاں شیشییفقہ سی جو ۱۹۳۰ دے قریب
 بنی سی۔ کمیونسٹ پارٹی دا وی ۷۰ سال دا اتہاس ہے۔
 ایہ سارا رکارڈ کنیڈیناں لئی ہتھیری سمگری مہیا کردا ہے
 جہدے تو کنیڈا وچ سیاسی پارٹیاں نال اوناں دے سارے
 تجربے دا نچوڑ کڈھیا جا سکدا ہے۔ اس سارے سمیں دوران،
 سیاسی طاقت سیاسی پارٹیاں دے ہی ہتھ وچ رہی ہے۔ اس
 تجربے دا لیکھا جوکھا کرن لئی، دماغ وچ ایہ رکھنا
 لازمی ہے کہ سیاسی پارٹیاں دے بنن ویلے حالات کیہ سن تے
 انہاں پارٹیاں دے بنن بناؤن دا منتو کیہ سی۔ ایہ سوال
 وی لازمی اٹھایا جانا چاہیدا ہے کہ سمیں دے نال نال حالات

وِچ کيہ تبديلی آئی تے اَج دے حالات کيہ ہِن؟ اِس
 سارے وِکس دا وِشلیشن کيتیاں ہي کُجھ پتہ لگيگا کہ لوک
 کِس تراں دی سياسي طاقت لوچدے ہِن تے ايه سياسي طاقت
 کِس دے ہتھ وِچ دتی جائی چاہیدی ہے۔ جس ویلے ووٹ دا
 حق صرف جائداداں دے مالکاں نوں ہی سی اتے سياسي پارٹیاں
 دا گھن اوناں دے ہتاں دی پورقی لئی کيتا گیا سی اوس
 ویلے سٹیٹ ڈھانچے دا اک حصہ کارجکاری شکتی اتے افسرشاہی
 عملے دا سی اتے دوسرا حصہ ودھانکاری شکتی دا سی۔
 ودھانکاری شکتی نوں کارجکاری اتے افسرشاہی عملے دے متبہت
 رکھیا گیا سی۔ اَج، ایس ویلے ووٹ دا حق تاں سرب-ویاپک
 ہے پر سٹیٹ دا گھن پہلاں والا ہی ہے۔ چونکاراں دی منگ
 ہے کہ ایہنوں تبدیل کيتا جائے۔ چونکار سياسي طاقت اپنے
 ہتھ وِچ لینا لوچدے ہِن۔ چونکار ہُن اپنے پرتیندھاں اتے
 اتے ودھانکاری شکتی اتے اپنا کنٹرول چاہندے ہِن۔ دوسرے
 لفظاں وِچ ايه کيہا جا سکدا ہے کہ چونکار چاہندے ہِن
 کہ کارجکاری شکتی، افسرشاہی عملا اتے سياسي پارٹیاں ودھانکاری
 شکتی دے متبہت ہوں۔ ایہو جہی طاقت نوں ستھاپت کرن لئی
 کِس تراں دی سياسي پارٹی ہوئی چاہیدی ہے؟ اِس تراں دی
 طاقت نوں قائم کرن لئی لڑنا کِس دے ہتاں وِچ ہووے گا؟
 ایہو جہی سياسي پارٹی نوں اِس تراں نال تنزیم کرنا پئیگا
 کہ ايه ودھانکاری نوں سرب-اُچ تہاں دواؤن دا بندوبست

کرے۔ ایہو جہی پارٹی نوں نہ صرف سُمُوچے چوٹکاراں نوں
 ایہو جہی ودھانکاری طاقت دے حق وچ ہی لامبند کرنا پویگا
 بلکہ چوٹکاراں نوں قائل کرنا ہووے گا کہ اجہیاں سیاسی پارٹیاں
 نوں بالکل نہ چُنن جو چوٹکار نوں کنٹرول دین نال سہمت
 نہیں۔ چوٹکاراں نوں آپنی مرضی دی پارٹی تنزیم کرن دا حق
 ہے، دے سنکپ دی راکھی کرن دے نال نال ایہ یقینی بناؤنا
 وی ضروری ہے کہ جو پارٹیاں چوٹکاراں دے آپ راج-کاج چلاؤن
 دے حق وچ ہن اوناں نوں ووٹراں وچ مقبول بنایا جاوے۔
 جہڑیاں پارٹیاں اس سنکپ نوں لے کے ٹرنکیاں، اوہ تبدیلی
 دا سبھ توں اہم وسیلہ بننکیاں۔ اوناں دا رول سیمت کرن
 دی بجائے ودھاؤن دی ضرورت ہے۔ سیاسی پارٹیاں دے رول نوں
 سماج دیاں لوڑاں دے ہان دا بناؤن دی لوڑ ہے۔

اجیہی سیاسی پارٹی لئی پہلی لوڑ

ایہو جہی سیاسی پارٹی لئی پہلی لوڑ چوٹکاراں وچ ایہ چیتنا
 پیدا کرنا ہے کہ کھڑی قسم دی جمہوریت اوناں دیاں ضرورتاں
 نوں پورا کر سکی ہے۔ ایہو جہی پارٹی وچ مزدور جماعت
 دے جاگروک تہ شامل ہونگے اتے اوناں ساریاں نوں جتھبند
 کرنگے جو سماج دے کایا کلپ دی لوڑ نوں سمجھدے ہن
 تے چوٹکاراں دے ہتھ وچ سیاسی طاقت دینا ایہدا حل سمجھدے

کردے ہن۔ ایہ اس لئی ہے کیونکہ جاگروک مزدور اس نوں
 کوئی اُچیچے جماعتی حق نہیں ملدے اتے مزدور جماعت اک
 لٹیندی جماعت ہے۔ جہڑی پارٹی اس کم دا بیڑا چُکّیگی اوہ
 اوہدے نال ڈٹ کے کھڑے ہونگے۔ ایہو جہی پارٹی موجودہ قانون
 ہیٹھ ملے ہوئے اُمیدوار چُن دے آپنے حق نوں چھڈ دیویگی۔
 آپنی ہوند دی بُنیادی شرط دے اک اٹّ حصے بطور
 ایہ پارٹی اس طریقے نال کم کریگی کہ چونکار خود آپنے
 اُمیدوار سلیکٹ کر کے چونکار وچ کھڑے کرن۔ اسے لحاظ نال
 ایہ طاقت وچ آؤن دے آپنے قانونی ادھیکار نوں وی چھڈ
 دیویگی۔ چُن اتے چُنے جان دے حق نوں گرنٹی شدا بناؤن
 لئی ایہو جہی پارٹی نرنتر کم کریگی۔ ایہ تد ہی کیتا
 جا سکیگا جے چونکار آپنی مرضی دے اُمیدوار چُن کے چونکار
 وچ کھڑے کرن اتے اوناں نوں اس کم وچ سہولت دیں
 لئی حلقہ کمیٹیاں بنائیاں جان۔ اس پرئالی دی راکھی کرن
 اتے ایہنوں ہور وکست کرن لئی لازمی طور تے اک پرجاتنتر
 قائم کرنا ہووے گا۔ اس تراں نال ایہ یقینی بنیگا کہ پارٹی
 نگہر کے پُرانی طرز دی پارٹی وچ نہیں بدلیگی۔ آخری گل
 ایہ ہے کہ آپنی پہلی صفت دے حصے وجوں ایہو جہی پارٹی
 سماج دے عام ہتاں اتے آپنے میمبراں دے ویکتی گت ہتاں
 نوں سدا پہلا ستھان دیویگی۔ ایہنوں یقینی بناؤنا پئیگا
 کہ انہاں ہتاں دی ہر ہیلے حفاظت ہووے، اصولاں دا اُلنگھن

کرن دی منہی ہووے، اَتے ہور وی کوئی ایہو جہی گل
نہ کیٹی جا سکے جو منگھی جیواں دی شان نوں نیواں
کردی ہووے۔

اجیہی سیاسی پارٹی لئی دوجی لوڑ

ایہو جہی پارٹی نوں اس گل دا پتہ ہونا ضروری ہے کہ
موجودہ وقت انقلاب دی پچھاڑ دا دور ہے جس وچ موجودہ
کرن والا کم نوینیکن دا کم ہے۔ ایہدے لئی نویاں پرہاشاواں
تیار کرن دی ضرورت ہے۔ سدھانت نوں اُنت کر کے سماج دیاں
لوڑاں دے ہان دا بناؤن دی لوڑ ہے۔ اس پارٹی نوں سپشٹ
دسنا پویگا کہ اس ویلے ایہ کیہ حاصل کرنا چاہندی
ہے اَتے سموچے طور تے ایہدا کیہ نشانہ ہے۔ اس نوں
آپنا سارا کم سماج دے نوینیکن دیاں موجودہ لوڑاں دی
روپ ریکھا انوسار مٹھنا کرنا پویگا۔ ایہو جہی پارٹی نوں
مزدور جماعت اَتے ہور کرتی لوکاں اگے ایہ وکھاؤنا
پویگا کہ کوئی مُتبادل ہے۔ اس نوں آپنا سارا سدھانتک
کم اسے کارج نوں نیپرے چاڑھن دے لیکھے لاؤنا پویگا۔
اس پارٹی نوں آرتھکتا، سیاست اَتے ہور پہلوآں بارے
جیوندیاں جاگدیاں مثالاں دینیاں پینگیان۔ بہاو ایہ ہے کہ
ایہو جہی پارٹی نوں چونکاراں دے تجربے وچ آؤندی ہر

چیز نال اک ٹھوس ڈھنگ نال نیٹنا پویگا۔ سدھانت نوں
استیال کردے ہوئے ایہ سپشٹ کرنا پویگا کہ کوئی مُتبادل
موجود ہے۔ ایہ کم نرنتر کرن والا کم ہے جو مزدور جماعت
آتے سماج دی مکھ دھارا اندر سدھانت آتے سدھانت آتے
عمل دوران پیش آئیاں سمسیاواں دا حل لبھے۔

اجیہی سیاسی پارٹی لئی تیسری لوڑ

اس پارٹی نوں آپنا کم ایہ گل دھیان وچ رکھ کے شروع
کرنا پویگا کہ چونکار ایسے ڈھنگ طریقے آتے روپ ریکھا
چاہندا ہے جو کارگر ثابت ہوں۔ روپ ریکھا چونکاراں دیاں
ضرورتاں دے انوسار ہووے تاں کہ کہی ہوئی گل اوناں آتے
اثر کرے۔ دوسرے پاسے، تے اجیہا ہووے جو اس ویلے دیاں
سماج دیاں ضرورتاں نوں آتے سماج دے ہن تک دے سارے
تجربے نوں دھیان وچ رکھ کے تیار کیتا گیا ہووے۔ انہاں
دوہاں سوالاں بارے بہت دھیان رکھنا پویگا آتے وقتی طور
تے کوئی لایہ حاصل کرن خاطر کوئی چھوٹ نہیں دینی ہوویگی۔
روپ ریکھا آتے ڈھنگ طریقے لہن لئی اس پارٹی نوں لازمی
طور تے اک سپشٹ قانون لاگو کرنا پویگا کہ سارے
میمبراں دے حق آتے ذمیواریاں برابر ہن آتے ایہ منگ
وی کرنی ہوویگی کہ ساریاں سیاسی پارٹیاں دے حق آتے

فرض وی لازمی اِکو جہے ہون۔ جے ساریاں سیاسی پارٹیاں
 سماج ولّ آپنی زمہ واری نبھاؤندیاں ہن تاں سماج وی ساریاں
 سیاسی پارٹیاں نوں اِکو جہے حق مہیا کرن دے سمرتہ
 ہو سکدا ہے۔ اِس ویلے، کئی سیاسی پارٹیاں اُچیچے جماعتی
 ہکاں نوں ورت کے لوک رائے اتے چوٹکاراں نوں آپنے پکھ
 وِچ کردیاں ہن۔ چوٹاں وِچ ووٹراں نوں آپنے حق وِچ ووٹ
 پاؤن اتے راضی کرن لئی ایہ پارٹیاں لوک-سنپرک دے فریبی
 طریقے اپناؤندیاں ہن۔ سیاسی پرٹالی وِچ لیائیاں جان والیاں
 تبدیلیاں ایہ یقینی بناؤن کہ ایہو جہے بازارو طریقے ردّ
 کیتے جان۔ ایہ ضروری ہے کہ کرتی لوک انہاں دیاں پیرا-پھیریاں
 نوں سمجھن اتے انہاں دی مخالفت کرن۔ ایہو جہی پارٹی
 آپنے کم راہیں لوکاں دی چیتنا دا پدھر اُچا کریگی۔ چوٹکار
 دی اِس منگ نال وی چیتنا دا معیار اُچا اٹھ رہیا ہے
 کہ سارے فیصلے کرن دی شکتی ایہدے ہتھ وِچ سونپی جاوے
 اتے سماج دے کنونّ دی بُنیاد ہووے۔

اجیہی سیاسی پارٹی لئی چوتھی لوڑ

کسے سیاسی پارٹی دا سبھ توں وشیش لچھن اوہدا سیاسی پروگرام
 ہندا ہے۔ جہڑی سیاسی پارٹی چوٹکاراں نوں کیندر وِچ رکھدی
 ہے اوہدے لئی لازمی ہے کہ آپنا سیاسی پروگرام تیار کردے

آتے دھارن کردے سمیں چوئکاراں وچکار چلدے نت دے وچار
 وٹاندرے نوں دھیان وچ رکھے۔ ایہو جہی پارٹی لئی آپنی
 سیاست کرن دا منتو سماج دے عام ہتاں دی راکھی آتے
 سماج دے میمبراں دے ویکتی گت ہتاں دی راکھی ہونا چاہیدا
 ہے۔ ایہو جہی پارٹی لئی آپنے سیاسی پروگرام دیاں لوڑاں
 نوں پورا کرن لئی یتھارتھک آتے انترمکھی راشٹری آتے انترراشٹری
 حالات نوں مددے نظر رکھنا بہت ہی ضروری ہے۔ ایہو جہی
 پارٹی دا سیاسی پروگرام ٹھوس ہونا چاہیدا ہے آتے ایہدے
 وچ کوئی چیز فضول نہیں ہوئی چاہیدی۔ ایہ پروگرام صرف موجودہ
 حالات لئی ہی سازگار نہیں ہونا چاہیدا بلکہ لازمی طور تے
 پارٹی دے رن نیتک نشانے دی سہلتا وی یقینی بناؤندا ہووے۔
 سٹیٹ اجاریدارا سرمائے داری سسٹم بارے راشٹری تے انترراشٹری
 طور تے ہُن تگ دا سارا تجربہ ثابت کر چکا ہے کہ
 ایہ سسٹم آپنیاں خرابیاں ٹھیک کرن دے سمرتھ نہیں ہے۔ آرتھک
 سنکٹ ایہدے نال نال چلدا ہے آتے مگرے مگر سیاسی، سبھیاچارک
 تے روحانی سنکٹ چلدے آؤندے ہن۔ انترمکھی پاسیوں ویکھیئے
 تاں اسے ویلے لوکاں وچ وی ایہ چیتنا پسر رہی ہے کہ
 حاکم تبکا مسلے حل کرن دے قابل نہیں۔ ہُن لوک کوئی
 متبادل لبھ رہے ہن۔ ایہ گل کہی جا سکتی ہے کہ
 انقلاب دی پچھاڑ دے اس حالات وچ، ایہو جہی پارٹی دی
 لوڑ ہے جو کوئی متبادل پیش کرن دے قابل ہووے۔ ایہ متبادل

حالات موہرے بیہس آتے بیہرکت ہو کے بیٹھے رہن دی موجودہ
 ستھتی نوں بدل کے مثلیاں نوں مزدور جماعت آتے لوکاں
 دے ہت وِچ سُلجھاؤن والا ہووے۔ بہاو ایہ کہ مثلیاں دا
 حل ایہو جیہا ہووے جو سماج دے عام ہت آتے ایہدے
 میمبراں دے ویکتی گت ہتاں دی حفاظت کرے۔ ایہو جہی پارٹی
 نوں آپنے سیاسی پروگرام دی ویاکھیا کرن لئی پہلی لوڑ
 ایہ ہے کہ اس سنکپ دی سدھانتک ویاکھیا دیوے کہ کوئی
 مُتبادل موجود ہے۔ موجودہ سسٹم دیاں پیدا کیتیاں ہوئی سماج
 اندرلیاں خرابیاں دا کوئی بدل ہے۔ مثال دے طور تے، بے روزگاری
 دے نت دے مسئلے دا بدل ہے۔ کیہ بدل ہے؟ ایہ کیویں
 لیاندا جا سکدا ہے؟ آج کل بے روزگاری ہونا واجب دسّ
 لئی جاں تاں ایہ کیہا جاندا ہے کہ ہور کوئی چارا ہی
 نہیں تے جاں کیہا جاندا ہے کہ کئی کمپنیاں جاں ویکتی
 گھلّھی مندّی دے کرڑے مُقابلے وِچ بچن وِچ پورے ہُشیار
 نہیں ہن۔ اس منوت نال لڑن دی کوئی لوڑ نہیں پر اک
 ہور نقطہ ہے جہدے تے زور دین دی لوڑ ہے کہ سماج
 دے ہریک میمبر دے حق ہن۔ کیہ ہر ویکتی، جہڑا سماج
 وِچ جمّیاں ہے جاں جہنوں سماج نے آپنا میمبر بنایا ہے،
 کیہ اوہدا ایہ جائز حق نہیں ہے کہ سماج توں کوئی منگ
 کر سکے آتے اوہدی منگ پوری کرن دی سماج دُمیواری لوے؟
 اس حق نوں منن دے بغیر کوئی ہور بدل ہے؟ اوہ بدل

کیہ ہووے گا؟ کیہ مُتبادل ایہ ہے کہ کوئی بُھکھا مرے، ننگا
 رہے، ان پڑھ رہے، سبھیچار اُتے حفاظت دے بغیر گزارہ
 کرے؟ کیہ ہووے گا مُتبادل؟ دوسرے لفظاں وِچ، کوئی سیاسی پارٹی
 آپنیاں نیتیاں دے حق وِچ ایہ تاں کہہ سگدی ہے کہ ہور
 کوئی بدل ہی نہیں پر ایہ نہیں کہہ سگدی کہ سماج دے میمبراں
 دا سماج اُتے کوئی دعوہ نہیں۔ ایہ اک حقیقت ہے سماج
 دے میمبر جیوندے رہن لئی سماج اُتے نربہر کردے ہن۔ اس
 کر کے سماج دا ایہ پکا جِما ہے کہ آپنے میمبراں دیاں
 ضرورتاں پوریاں کرے۔ ایہو جہی سیاسی پارٹی ایہ سوال وی
 لازمی اُٹھائے تاں کہ گل پوری تراں صاف ہو جاوے۔ ایہ
 پُچھیکی: کیہ بے روزگاری سماج دے ہتاں وِچ ہے؟ کیہ بے روزگاری
 سماج دے میمبراں دے ویکتی گت ہتاں وِچ ہے؟ مطلب ایہ کہ
 ایہو جہی پارٹی ایہ سوال کھڑا کرن توں پہلاں کہ سماج
 دے سارے میمبراں دے سماج پرتی فرض ہن، سوال کھڑا کرے
 کہ کیہ اک بے روزگار ویکتی سماج ولّ آپنا فرض پورا
 کر رہیا ہے؟ جد مڑ گھڑ کے کیہا جاندا ہے کہ بے روزگاری
 دا کوئی مُتبادل نہیں تاں ایہ پُچھنا لازمی بن جاندا ہے
 کہ بے روزگار سماج دے کم وِچ آپنا حصّہ کیویں پاؤن؟
 بے روزگاری بیمے جاں ویلپھیار دے پیسے حاصل کر کے کیہ اوہ
 سماج وِچ آپنا یوگدان پا رہے ہن؟ کیویں؟ ایہ سوال
 تے اس تراں دے ہور سوال اُتر منگدے ہن۔ مثال دے

طور تے، ایہ ثابت ہو چکا ہے کہ موجودہ سسٹم آپنیاں
 آرتھک تے سیاسی خرابیاں نوں دور نہیں کر سکدا۔ کیہ
 ایہ گل سماج دے عام ہتاں اتے ایہدے میمبراں دے ویکتی گت
 ہتاں دے وچ نہیں جاندی جے کوئی اجیہی پارٹی اٹھے جو
 خرابیاں دا حل لہن دی گل کرے نہ کہ اس سسٹم نوں
 بچاؤن دا فکر کرے؟ امیراں دے ہور امیر اتے غریباں
 دے ہور غریب ہون دے عمل نوں ختم کرنا پویگا۔ آپنی
 پالسی متہدے ویلے پارٹی نوں اس گل ول سرے دی توجو
 دینی ہوویگی کہ سماج اپنے میمبراں دی اس منگ نوں پورا
 کرے کہ انہاں دی بھلائی دے حالات بنائے جان تاں کہ سماج
 دے عام ہتاں دی حفاظت دی گرنٹی لئی سازگار حالات بناؤن
 لئی لوڑیندیاں تبدیلیاں لیاندیاں جا سکن۔ سماج دے عام ہتاں
 اتے ویکتی دے اپنے ہتاں دے علاوہ سماج وچ سموہاں
 دے وی ہت ہن۔ کتھاں دے ہتاں نوں پھل دتی جاوے؟
 کیہ ایہ کیہا جا سکدا ہے کہ ویکتی دے ہتاں نوں سبھ
 توں وڈھ ترجیح دتی جانی چاہیدی ہے؟ ایہ دلیل کہ ویکتی
 دے امیر بنن دا حق باقی ساریاں دے حق توں اُپر ہونا
 چاہیدا ہے اک بے ہودہ دلیل ہے۔ کسے ویکتی دے امیر ہون
 دے حق دی زامنی دینا سماج دے عام ہت دے خلاف جاندا
 ہے کیونکہ ایہ گل دی گرنٹی سماج دے سارے میمبراں نوں
 نہیں دتی جا سکدی۔ ایہدے نال ہی ایہ کہنا وی ٹھیک نہیں

ویکتی گت ہتاں نوں لازمی ہی سماج دے عام ہتاں دے متیہت
 رکھیا جاوے کیونکہ اس دا مطلب ایہ ہے اجیہے حالات بناؤئے
 جنہاں دا تجربہ اوہ سماج کر چکے ہن جتھے سماج دے
 عام ہت نوں میمبراں دے ویکتی گت ہتاں نالوں اُپر رکھن
 دی منگ منن نال لوکاں دے ویکتی گت ہتاں دا گھان ہویا
 سی۔ کیہ ایہ کہہ سکدے ہاں کہ بندے دے ذاتی ہتاں اتے
 سماج دے عام ہتاں نالوں اُپر سموہاں دے ہتاں نوں رکھیا
 جاوے؟ اجیہے سوالاں نوں گنہیرتا نال سوچن دی لوڑ ہے۔ اک
 پارٹی نوں اس مسئلے بارے سوچدیاں ورتمان دیاں ضرورتاں نوں
 اتے بیتے ہوئے دے اتہاسک تجربے نوں دھیان وچ رکھنا
 پویگا۔ دیوی ہکاں دی سربوچتا دے خاتمے دے دور وچ
 اتہاس دے کیندری ستھان نوں جائداداں دے مالک بندے سانہ
 گئے۔ اوناں نے ساری طاقت اپنے ہتھان وچ کر لئی تے
 اپنے سُنیاں دا سماج سرجیا جہدے وچ اوناں دیاں ذاتی
 لوڑاں اتے ہتاں نوں پہل دینی سماج دا مکھ کرتو سی۔
 سماج نوں ہور اگے لجان دی بجائے اوہ طاقت نوں جپھا
 مار کے بہہ گئے تے سماج دے عام ہت اتے سماج دے
 میمبراں دے ویکتی گت ہتاں نوں اوناں نے اپنے ذاتی ہتاں
 دے ادھین کر دتا۔ ایہ چیز سماج دی ہور ترقی دے راہ
 وچ روڑا بن گئی۔ انہاں بندیاں دے ہت آج سماج لئی
 بالکل فضول بن گئے ہن۔ اپنی ترقی لئی آج سماج نوں

جائداداں دے مالک زوراور بندیاں دی زرا وی لوڑ نہیں بلکہ
 سماج دی ترقی دے راہ دی ایہ ہُن وڈی رُکاوٹ بن گئے
 ہُن۔ اَجّ وی جے کوئی ویکتی جاں ویکتیاں دا سموہ آئے
 ہِتاں نوں پالن لئی طاقت نوں جپھا مار کے بہہ جائے گا تاں
 نتیجہ ایہو ہی نکلیگا۔ آرتہکتا دے کھیتر وچ آئی تبدیلی،
 پیداواری شکتیاں وچ آئی کرانتی نے سموہ نوں سماج وچ
 ایہو جہی کیندري تہاں تے لے آندا ہے کہ اس نوں
 لازمی طور تے سماج دے عام ہِت دی آتے ایہدے میمبراں
 دے وشیش ہِتاں دی نمائندگی کرن پویگی۔ ایہ حقیقت منگ
 کر رہی ہے کہ سیاسی پرئالی نوں لازمی تبدیل کیتا جاوے
 تاں کہ کرائتیکرن لئی تہاں بنے تے اگے دا وکاس ہووے۔
 اس ویلے کس تراں دے سموہ نے کیندري تہاں لئی ہے؟ انہاں
 سموہاں دا سماج دے عام ہِتاں آتے میمبراں دے ویکتی گت
 ہِتاں بارے کيہ وچار ہے؟ اَجّ، دو تراں دے سموہ موجود
 ہُن جنہاں وچ تکھا بھیڑ ہون والا ہے۔ اک پاسے وڈے
 وڈے وپارک سموہ ہُن جنہاں دی سیوا سرکاراں، سیاسی پارٹیاں
 آتے لیبر چودھری کر رہے ہُن آتے میڈیا دے سمیت
 ایہ اک کُلیں ورگ بن بیٹھا ہے جو طاقت نوں آتے اُچیچے
 ہکاں نوں جپھا مار گیا ہے۔ ستھتی نوں جیوں دا تِیوں
 قائم رکھن لئی ایہ اکٹھے ہُن، جد کہ آپو آئے ہِتاں
 آتے اُچیچے ہکاں لئی آپس وچ لین دین وی کر لیندے

ہن۔ دوسرے سموہ ہن عورتاں، مزدوراں، بے روزگار مزدوراں،
زخمی مزدوراں، وشیش لوڑاں والے لوکاں، پیشاور لوکاں آتے
سماج دے ہور طبقیان دے لوکاں دے جو آرتھک، سبھیاچارک،
سیاسی تے سماجی کھیتراں نال سبندھ رکھدے ہن۔ انہاں سموہاں
دے ہت تاں ہی پورے ہو سکدے ہن جے کر اک اجیہا
پروگرام لے کے چلن جو سماج دے عام ہتاں آتے ویکتی
دے وشیش ہتاں دے چوکھٹے وچ انہاں سموہاں دے ہتاں
دی راکھی کرے۔ اس چوکھٹے وچ انہاں سموہاں دے ہت
وی پورے ہو سکدے ہن تے سماج ترقی وی کر سکدا ہے۔
اس ویلے اک سیاسی پارٹی نوں ایہ گل پلے بٹھ لینی
چاہیدی ہے کہ پیداوار دی ودھی وچ وی آتے سیاست دے
پڑ وچ وی سموہ بھت ہی اہم ہے۔ ایہو جہی پارٹی نوں
منگ کرنی چاہیدی ہے کہ لازمی طور تے سارے سموہ سماج
دے عام ہت آتے ایہدے میمبراں دے ویکتی گت ہتاں لئی
کم کرن۔ مطلب ایہ ہے کہ جہڑا سموہ سماج دے عام ہتاں
آتے ایہدے میمبراں دے ویکتی گت ہتاں دی پرواہ کیتے
بغیر صرف آئے ہی ہتاں لئی ہی لڑدا ہے اوہ سماج دی
ترقی وچ روڑا ہے۔ فیر، کیہ ایہ کیہا جا سکدا ہے کہ
سماج آتے ویکتی لازمی طور تے سموہ لئی کم کرن؟ نہیں،
ایہ نہیں کیہا جا سکدا۔ جس ویلے جائداداں دے مالک بندیاں
نے اتھاس دی کیندری تھان ملّ لئی، اوسے ویلے اوناں دا

آپنے ہِتاں دی راکھی لئی کم کرن دا حق جاندا رہیا
 سی۔ لیکن، اتہاس دی کیندری بھومکا سانہ کے منمرضی نال
 راج کرن نوں انہاں نے آپنا جماندرو حق سمجھ لیا۔ سماج
 دی ترقی دے راہ وچ ایہ چیز رُکاوٹ بن گئی۔ ایہو کارن
 ہے کہ اوہ اک اجیہی چیز بن کے رہ گئے جہدی سماج نوں
 کوئی لوڑ نہیں۔ سماج نوں سیدھ دین وچ دیوی ہکاں دی
 ہُن کوئی تہاں نہیں رہی کیونکہ سماج اوس سٹیج توں اگانہ
 آچکا ہے۔ سموہاں نوں کیندری سٹیج سنبھالنی پویگی۔ آپنی
 منگ دی پورتنی لئی اوناں نوں سماج دے عام ہِت اتے سماج
 دے میمبراں دے ویکتی گت ہِتاں دی راکھی نوں کیندری تہاں
 دینی پویگی۔ سماج دے عام ہِتاں اتے سماج دے میمبراں
 دے ویکتی گت ہِتاں نوں سموہ دے ہِتاں توں تھلے رکھن
 نال سموہ دے ہِتاں نوں وی نقصان ہووے گا اتے سماج دے
 میمبراں دے ہِت وی نقصان اُٹھاؤنگے۔ جے کوئی پارٹی واکئی
 سماج دی ترقی دا نشانہ رکھدی ہے تاں ایہنوں لازمی طور
 تے اس طریقے نال آپنا سیاسی پروگرام تیار کرنا ہووے گا
 جو سماج دے عام ہِتاں اتے سماج دے میمبراں دے ویکتی گت
 ہِتاں وچ جاندا ہووے۔

سیاسی پرئالی وچ تبدیلی

ایہو جہی پارٹی دے سیاسی پروگرام دا پہلا نُقطہ سیاسی
 پرئالی وِچ تبدیلی دی منگ کرنا ہووے گا۔ ایہ اک ٹھوس منگ
 ہے کیونکہ ایہ منگ چوئکاراں دی ہے۔ موجودہ سیاسی پرئالی
 ویکتیاں دے طاقت وِچ آؤن دا پگھ پوردی ہے۔ طاقت وِچ
 آؤن دے خاہشمنداں دی مدد کرن والے وڈے وڈے آرتھک ہت
 ہن۔ طاقت وِچ آ کے ایہ ویکتی اوہو کم کردے ہن جو
 وشیش ہتاں والے کہندے ہن۔ جیکر سیاسی پرئالی ویکتی دے
 چُئے جان دا پگھ لین دے نال نال چوئکاراں نوں وی طاقت
 دیوے تاں کہ ایہ سیاسی تبدیلیاں لیا سکے نہ صرف ووٹر
 ہی بنیاں رہے، تاں سماج ترقی کریگا۔ چوئکاراں ایہ منوا
 سکیگا کہ سماج دے عام ہت اتے سماج دے میمبراں دے
 ویکتی گت ہتاں نوں لازمی پورا کیتا جاوے۔ سیاسی پرئالی
 وِچ تبدیلی لیاؤنا دورے کھیتراں وِچ تبدیلیاں لیاؤن ول
 پہلا قدم ہووے گا۔ ایہو جہی سیاسی پارٹی نوں اک اجیہا
 پروگرام بناؤنا پویگا جو اجیہے ویکتیاں نوں طاقت وِچ
 لیاے جو سیاسی پرئالی وِچ تبدیلی کرن والے ہوں۔ سیاسی پروگرام
 دے پہلے نُقطے وِچ اجیہے داء-پیچ وی شامل ہونگے جنہاں
 نال طاقت وِچ آیا جا سکے تے سیاسی پرئالی نوں بدلیا
 جا سکے۔

